

	<h1>Sigdal kommune - Energi-og klimaplan (vedlegg 2)</h1>						
	<h2>Mål, tiltak og aktivitetar</h2>						
	Tiltaksområde	Haldningsskapande arbeid					
	Delmål:	Leggje til rette og arbeide for auka kunnskap og endring av haldningars slik at det blir valt miljøriktige løysningar					
	Tiltak	Aktivitet	Kostnad - budsjett	Ansvar	Frist	Status	
H1	Minst ei kommunal verksemd skal miljøfyrtaårnsertifiserast kvart år dei neste 4 åra	Kommunen si verksemd gjennomgår prosess og gjennomfører tiltak for sertifisering. Man starter med å miljøsertifisere skolene i kommunen.	Kr 50.000,- pr verksemd + arbeid eigne tilsette	Rådmann	2015		
H2	1 bedrift i året dei neste 4 åra skal bli miljøfyrtaårnsertifisert	Ta initiativ. Invitere til møte, hjelpe til med igangsetjing. Har et vedtak		Næringsliv	2013		
H3	Alle skolene skal vurdere å bli Regnmakerskoler i løpet av perioda 2011-14. (les www.regnmakerne.no)	Skolesjef	Arbeid eigne tilsette	Regionalt ansvar	2014		

H4	Kommunen skal bli Fairtrade-kommune innan 2011.	Kommunen tek initiativet og innfører det i eigen virksomheit	Rådmann	2011	
H5	Kommunen skal vedta retningslinjer som sikrar at det blir stilt klimakrav (krav til utslepp av klimagassar) ved alle innkjøp.	1. Utarbeide retningslinjer. 2. Gjennomføring	Arbeid eigne tilsette	Rådmann 2012	
Tiltaksområde		Energieffektivisering, energibruk og bioenergi			
Delmål		Arbeide for mest mogleg effektiv bruk av energi og full utfasing av elektrisitet og fossile brensel til oppvarming. Energibruk basert olje og el i kommunale bygg skal reduserast med 15 % pr m ²			
<p>Utfordring: For Sigdal kommune og resten av landet er utfordringa her todelt: 1) Vi brukar for mykje energi i bygningsmassa både pr person og pr areal 2) Vi brukar for mykje fossile brensel og elektrisitet til oppvarming. Dette gjeld både kommunale bygg, bedriftar og i hushaldninga. Tre bind CO₂, 1 fm³ furu bind omlag 800 kg CO₂. Det er eit potensiale for å nytte meir tre i bygningar, som alternativ til stål og betong, t.d ved å byggje i massivt tre. I tillegg til at kommunen kan gjere tiltak i eigen bygningsmasse, er det også viktig å nytte plan- og bygningslova aktivt i høve til private utbyggjarar.</p>					
Tiltak	Aktivitet	Kostnad - budsjett	Ansvar	Frist	Status
E1	Konvertere olje-og elkjelar i kommunale bygg over på bioenergi. Vedta retningslinjer for kommunal bygningsmasse som sikrar bruk av vassbore oppvarming i alle nye bygg, og ved alle rehab.prosjekt i sentrumsområdene (Prestfoss, Nerstad og Eggedal) samt alle bygg over 300 m ²	Gjennomføre varmeprosjekt for Nerstad og Eggedal	52.000 kr + arbeid eigne tilsette	Teknisk sjef	2013
E2		Kommunen gjer nødvendige vedtak	Arbeid eigne tilsette	Teknisk sjef	2013

		Ved all ny kommunal utbygging skal ein arbeide for auka bruk av tre. Kommunane gjer nødvendige vedtak i eigen bygningsmasse. Lage inforskriv. Aktiv påvirkning av tiltakshavarar Utarbeide retningslinjer for fondet i 2011, støtte frå 2011. Ambisjonsnivå om økning til 50 kr/pr innb pr år.	Arbeid eigne tilsette	Rådmann	2011: initiativ - 2013: 1 prosjekt				
E3	Setje i gang minst 1 pilotprosjekt med massivtrehus innan 2013. Arbeide for auka bruk av tre og mindre betong og stål i nybygg.								
E4	Kommunen skal opprette eit energi-og klimatiltaksfond og tilføre fondet min kr 10 pr innbyggjar pr år				2011				
E5	Kompetanseheving for driftspersonell. Både kommunale og private	Årleg regionalt kurs innan energi og klima for alle vaktmeistrar. Invitere også private bedrifter	15000 kr/år	Teknisk sjef	1.kurs haust 2011				
E6	10% energireduksjon pr m ² i kommunale bygg frå 2007-2013	Lage handlingsplan, gjennomføring		Teknisk sjef	Kontinuerleg				
E7	Kommunen skal vere aktiv, ved nye utbyggingsprosjekt, å utvikle hytte- og bustadfelt med svært lågt energiforbruk.	Undersøke aktuelle prosjekt. Bidra til gjennomføring	Arbeid eigne tilsette	Rådmann	Kontinuerleg				
Tiltaksområde		Areal- og transportplanlegging							
Delmål:	Aktivt innarbeide energi- og klimamål i kommunen si overordna planlegging, både etter plan- og bygningslov og elles								
	Utfordring: Det er klimagassutsleppa frå transportsektoren som aukar mest. Vi forflyttar oss stadig meir, både i jobb og fritid. Stort forbruk krev også stor varetransport. Kommunen kan påverke delar av desse utsleppa som styresmakt for arealplanlegging etter plan- og bygningslova, og ved å syte for klima- og energiomsyn her. Dessutan utslepp frå eigen bilpark.								
Tiltak	Aktivitet	Kostnad - budsjett	Ansvar	Frist	Status				

AT1	Setje energi- og miljøkrav i byggesaksbehandlinga.	Kommunen gjennomfører intern opplæring og utarbeider sjekklistar i saksbehandlinga.	Opplæring kr 15.000,-	Rådmann	2012
AT2	Ved kjøp og leie av nye bilar i kommunen skal det setjast krav til låge utslepp	Setje krav ved kjøp og leie av nye køyretøy	Arbeid eigne tilsette	Rådmann	2011
AT3	Auke bruk av felleskøyring til politiske møter, både på kvelds-og dagtid. Mål 20 % nedgang i køyrelengde.	Ta initiativ og organisere opplegg Undersøke moglegheitar. Ta initiativ for gjennomføring Gjennomgang klimatilpassing ved kommende revisjon av analyse. Særleg fokus på ras- og flaumsikring	Arbeid eigne tilsette	Rådmann og politikere	2011
AT4	Tilrettelegging for meir kollektivbruk. Sigdal kommune skal gjennomgå eksisterande Risiko- og sårbarheitsanalyse med tanke på nødvendig klimatilpassing		Arbeid eigne tilsette		2011
AT5			Arbeid eigne tilsette.	Rådmann	2012
AT6	Arbeide for etablering av ladestasjoner for el.bil i Sigdal	Sigdal kommune skal kontakte Midtnett for å samordne ladestasjoner for el.bil i Sigdal	Arbeid eigne tilsette.	Rådmann	2012
Tiltaksområde		Landbruk			
Delmål:		Leggje til rette for at landbuksnæringa og deira organisasjonar engasjerer seg i energi- og klimaarbeidet			

	<p>Utfordring: På landsbasis står landbruket for om lag 9 % av utsleppa, i Sigdal kommune utgjer dei om lag 7 %. Jordbruket slepp ut mykje klimagassar, m.a. metangass, i tillegg bind skogen store mengder CO2. I tillegg er m.a. skog, halm, husdyrgjødsel og matafall råstoff til fornybar og CO2-nøytral energiproduksjon. Auka bruk av skog, så lenge det blir foryngja, er eit godt klimatiltak.</p>					
	Tiltak	Aktivitet	Kostnad - budsjett	Ansvar	Frist	Status
L1	Kommunen skal aktivt bidra til å auke skogplantinga i regionen. Auke frå 130.000 til 200.000 planter pr år	Kommunen er i gang i samarbeid med aktørane, samt Modum og Krødsherad.		Skogbruksjef	Igangsatt	Oppstart av prosjekt i 2010, avsluttast i 2013
L2	Informere og tilrettelegge for å oppnå energieffektivisering og bruk av alternativ energi innen landbruket	Utnytte eksisterande møteplassar		Egne ansatte	Initiativ: Rådmann Gjennomføring: landbrukets organisasjoner	2011 - 2013
L3	Auke uttak frå skogen frå 70000 til 85000 fm3 pr år	Kommunen skal ta initiativ mot aktørane. Samarbeid med Modum og Krødsherad			Initiativ: Skogbruksjef. Gjennomføring: Skogeigarlag/skogeigar	2013
L4	Øke produksjonen av økologiske produkter i Sigdal	Informasjon og tilrettelegging,		Egne ansatte	Rådmann i samarbeid med landbrukets organisasjoner	2014

L5	Øke gjødsling av skog	Initiativ frå kommune og skogeigarlag	Initiativ: Skogbruksjef. Gjennomføring: Skogeigarlag/skogeigar Starte i 2011.			
	Tiltaksområde	Avfall				
	Delmål:	Sigdal kommune skal bidra til minst mogleg restavfall og lågast mogleg utslepp frå avfall pr innbyggjar				
	Utfordring: Dei totale avfalls mengdene i landet aukar. For å redusere miljøverknadene av avfallsbehandlinga er det viktig å sortere mest mogleg for å auke attvinningsgraden og energiutnytting av avfallet. Ei optimal energiutnytting av avfallet krev eit visst befolkningsgrunnlag og avtakar innan rimeleg avstand av varmvatn.					
	Tiltak	Aktivitet	Kostnad - budsjett	Ansvar	Frist	Status
A1	Øke andelen av hustander som utfører våtkompostering av matavfall hjemme frå 215 til 300 hustander. Informasjonsmateriell og praktiske tips til de som allerede hjemmekomposterer.	Informasjon og kurs	10.000 kr	Rådmann.	2014	
A2	Målretta arbeid for auka attvinnning av avfall frå fritidsboliger.	Informasjon og tilrettelegging,	Eigne tilsette	Rådmann	2011	
A3	Auke den delen av avfallet som blir sortert ut til attvinnning av materialar	Informasjon og tilrettelegging,	Eigne tilsette	Rådmann	2011 - 2014	